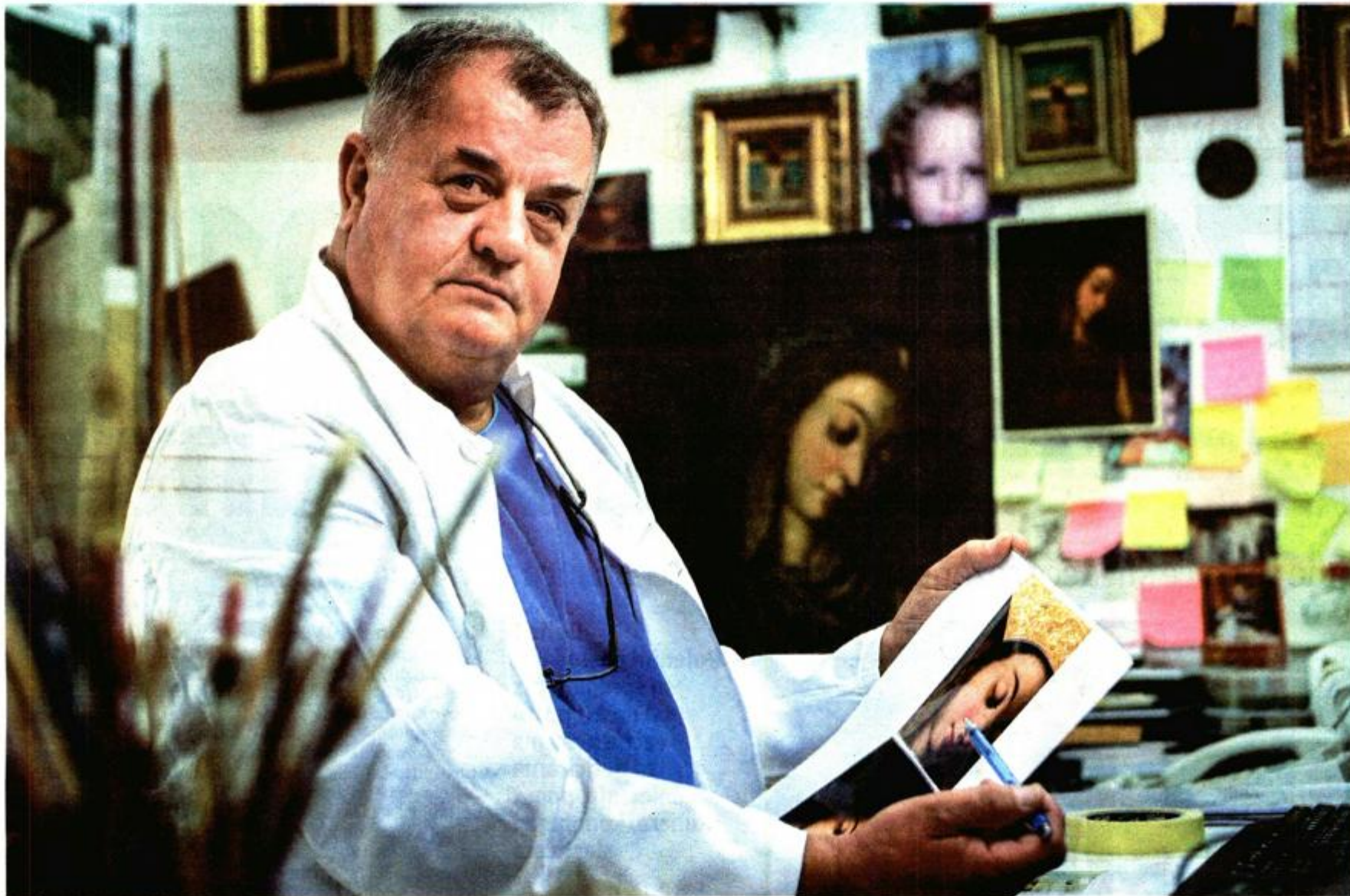

NI SVI FRATRI NISU ZNALI

Sliku Gospe Sinjske tajno sam odnio u Split

➔ Javnost dosad nije bila upoznata s temeljitom restauracijom slike Čudotvorne Gospe Sinjske koju je 2005. obavio restaurator Josip Delić, profesor likovne umjetnosti

Restaurator Josip Delić

Kolega fotograf Živko Bačić izradio je fotografiju toliko vjerno da se uopće nije moglo prepoznati da nema originalne slike na njezinu mjestu u Svetištu

Kad sam Gospinu sliku nosio na obnovu u Split, svratio sam u Grab mojim roditeljima i stricu fra Frani Deliću, da je i oni u svojim rukama mogu držati

Ivan Ugrin
slobodnadalmacija.hr

Prije 303 godine, točnije 15. kolovoza 1715., pod Sinjem se dogodila povijesna bitka u kojoj je mala četa hrvatskih branitelja pobijedila nadmoćnu osmanlijsku vojsku. "Obrani ga Marija Divica kojano je sinjska pomoćnica!", napisao je glasoviti fra Andrija Kačić Miošić, suvremenik događaja koji je vjernički puk zajedno sa svojim fratrima i crkvenom hijerarhijom pripisao zagovoru Čudotvorne Gospe slike koja stoljećima krase zacijsko najljepši i najpoznatiji oltar u Svetištu Gospe Sinjske.

Znamenita je i povijest štovanja slike Gospe Sinjske, Majke od Milosti. Na službenoj inter-

netskoj stranici Svetišta navodi se kako sliku Čudotvorne Gospe Sinjske možemo ubrojiti među ljepše slike što ih je stvorila kršćanska umjetnost. Naslikana na platnu, duga je 58, a široka 44 centimetra. Slika ne prikazuje cijeli lik Majke Božje, nego samo poprsje koje izlazi iz tamne pozadine slike. Fra Stanko Petrov nagada da ju je slikao nepoznati mletački slikar u drugoj polovici 15. stoljeća i da se slika najprije nalazila u Cetingu (Sinju), da su je cetinski fratri kad je Sinj pao u turske ruke 1536. ponijeli sa sobom u Ramu, gdje je ostala sve do 1687. godine.

Suze radosnice

Ova se slika može ubrojiti među naše "Gospine selice", koje je narod nosio sa sobom sjedinjujući s Marijom svoju, često gorku sudbinu. Njejom su se blagom liku divili mnogi, a potpisnik ovih rečica može posvjedočiti kako se Gospi Sinjskoj divio i sveti papa Ivan Pavao II., kad sam

mu 2. svibnja 1983. darovao repliku njezine slike u prigodi jednog hodočašća hrvatske mladeži u Rim.

"Dobro je sačuvana, iako je na više mjesta prelomljena. Ti su prijelomi vjerojatno nastali dok su fratri nosili Gospinu sliku u torbi za bježanja iz Rame koncem 17. stoljeća. Godine 1927. sliku je temeljito očistila i u jednakoj veličini preslikala slikarica časna sestra Rafaela Egger, a uoči godine 1965., pred proslavu 250. obljetnice čudesnog oslobođenja Sinja i Cetinske krajine, sliku je konzervirao Filip Dobrošević iz Splita." Međutim, na navedenim web-stranicama Svetišta nema spomena o temeljitoj restauraciji slike Čudotvorne Gospe Sinjske koja je obavljena prije 13 godina, kako bi zablislala starim sjajem za tristo-obljetnicu čudesne pobjede nad Osmanlijama. Za Veliku Gospu 2005. u listu Gospa Sinjska pisao je o tome fra Gabrijel Jurišić. "Uprava Samo-

stana i Svetišta u Sinju odlučila je da sliku treba stručno restaurirati. Taj je vrlo važan i odgovoran posao povjeren Josipu Deliću, profesoru likovne umjetnosti i restauratoru u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Splitu. On se je vrlo angažirano prihvatilo toga "stručnoga i svetoga posla"...

Posjetili smo profesora Delića na njegovu radnom mjestu u Splitu i evo što nam je ispričao o ovom nezaboravnom poslu, u koji je uložio puna tri mjeseca rada.

Kad sam ju donio osobno iz Sinja u naš Zavod, nekoliko sam je dana samo gledao. Divio sam se tom milom, lijepom i produhovljenom licu Majke Božje, uživao u likovnom izražaju umjetnika, svjestan da se ne radi samo o visokoj umjetničkoj vrijednosti, nego i o duhovnom osobnom doživljaju slike Majke od Milosti, pred kojom su mnogi u molitvi doživjeli kako duhovna, tako i tjelesna ozdrav-

ljenja. I tako gledajući je, meni su oči suzile od radosti: O Bože, prevelike radosti, kad sam shvatio kao čovjek, vjernik, a uz to i restaurator, da mi je povjerena osobita čast raditi na restauraciji slike koju poznajem cijeli život. Vapio sam: O Gospe, hvala ti, što je baš mene dopalo da ti vratim stoljetni sjaj. Kad me majka 1963. rodila u Sinju, donijela me ispred Gospine slike i zavitovala me. A onda sam, kad sam je nosio na obnovu u Split, svratio u Grab mojim roditeljima i stricu fra Frani Deliću, da i oni u svojim rukama mogu držati Čudotvornu Gospu Sinjsku - u jednom nam je dahu ispričao Josip.

Dogovor s gvardijanom

Objasnio nam je kako je uopće došlo do restauracije Gospine slike 2005. godine. Naime, te je godine prilikom restauracije mramornog oltara - koji je rad majstora Vicka i Pija Dall'Acque, a izraden je od 1790. do 1795.

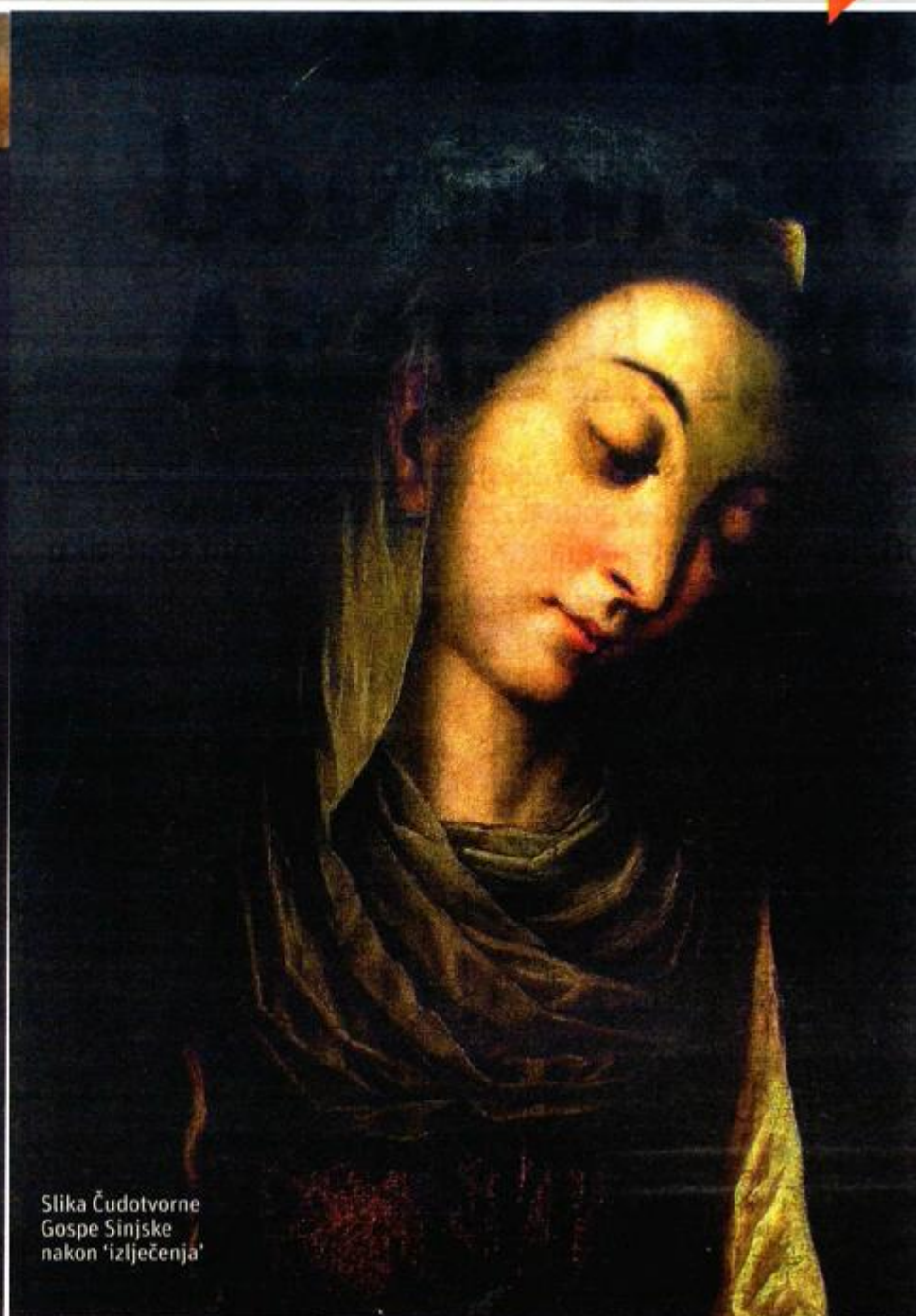
godine, na kojemu je i slika Majke od Milosti, odnosno Čudotvorne Gospe Sinjske - i Gospina slika s okvirom bila skinuta i pohranjena na posebno mjesto.

Tadašnji gvardijan Sinjskog svetišta fra Zoran Kutleša pozvao je Delića u samostan da vidi u kakvom je stanju Gospine slika. Delić je u to vrijeme već imao dosta životnog i tada više od 18 godina restauratorskog iskustva, radeći na najvrjednijim umjetničkim djelima koja su stvarana od 15. do 20. stoljeća.

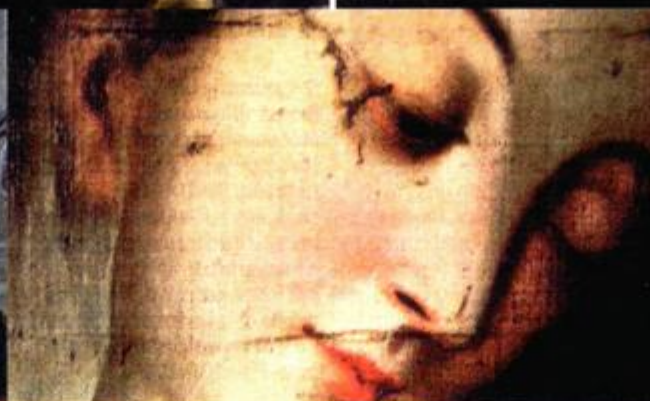
S obzirom na iskustvo zapazio sam da slika nije u dobrom stanju i predložio sam pravi profesionalni restauratorski zahvat, i to se obistinilo. Dogovorio sam se sa fra Zoranom o daljnjem preuzimanju slike i restauriranju. Osobna mi je želja bila da cijeli svoj rad i kompletnu restauraciju darujem u čast i na slavu Čudotvorne Gospe Sinjske, što je i urodilo plodom, jer to je i moja

Na slici su bila vidna oštećenja

Slika Čudotvorne Gospe Sinjske nakon 'izlječenja'

Josip Delić sa slikom nakon restauracije

Gospa i uvijek će biti - kazu je nam Delić.

U dogovoru sa sinjskim gvardijanom, na mjesto izvorne slike na tada obnovljenom Gospinu oltaru u svetištu - priča dalje Delić - kolega fotograf Živko Bačić izradio je fotografiju na kapafiks, toliko vjerno da se nije moglo prepoznati kako nema originalne slike na njezinu mjestu. Kako se ne bi uznemiravala vjerna javnost, čak ni svi fratri u Sinju nisu znali da je slika na restauraciji u Zavadu u Splitu.

Poderano platno

Kako je već navedeno, sliku je prije pedesetak godina restaurirao naš najstariji restaurator Filip Dobrošević. Ona je tada bila dublirana na novopostavljeno platno pomoću voštane mase. U tim se godinama, tumači Delić, obavljao takav restauratorski zahvat. Pretpostavlja da je nekoliko godina sve bilo dobro, međutim, početkom

Sinjska Gospa i u Nazaretu

Čudotvorna Gospa Sinjska ovih će dana doživjeti još jednu veliku čast. Naime, u povodu tristote obljetnice krunjenja u Sinju, u Marijinu zavičaju u Nazaretu, u predvorju Bazilike Navještenja, bit će 14. studenoga otkriven i blagoslovljen reljef Gospe Sinjske, rad akademskog kipara Kuzme Kovačića. Njezin reljef postat će tako dijelom perivoja marijanskih reljefa i mozaika koji krasi mjesto na kojemu je anđeo Gabriel navijestio Blaženoj Djevici Mariji da će po Duhu Svetome začeti i roditi Sina Božjega. Tim povodom, u organizaciji putničke agencije 'Ictis travel' iz Splita, stotine vjernika iz Sinjske krajine hodočastit će u Svetu zemlju kako bi sudjelovali u svečanom činu u gradu Nazaretu koji pohode hodočasnici iz cijeloga svijeta kako bi upravili svoje molitve nebeskoj Majci.

devedesetih slika se za Veliku Gospu počela nositi u procesiji ulicama Sinja i satima je bila izložena na velikom suncu i vrućini, pa je zacijelo zbog toga došlo do deformacije originalnog oslikanog platna i voštane mase koja je bila vidljiva na samom licu slike. Osobito je istančano i poderano platno na kojem su bili pričvršćeni zavjetni darovi od zlata.

Sam tijekom restauracije Josip Delić ovako opisuje:

- Najprije sam morao skinuti zavjetne darove koje je preuzela časna sestra Jelena Mičić, dugogodišnja orguljašica u Sinju. Na slici su bila prisutna i vidljiva sva oštećenja koja su bila nastala tijekom godina. Poznato je iz spisa kako su fratri morali nositi i premještati sliku u raznim kuferima, zbog čega je bila i presavijana, što je također bilo uočljivo na slici. Zatim sam fotografski dokumentirao postojeće stanje slike prije restauracije. Kako bih

jasnije vidio sva oštećenja, napravio sam i snimke ultraljubičastim svjetlom i infracrvenom kamerom.

Smolasti lak

Uz popratnu dokumentaciju, Delić je posebnom metodom zaštitio lice slike zbog skidanja poledine starog platna iz prethodne restauracije, kao i voštane smjese koje je bilo u povećoj količini. Tek je tada zapravo bilo vidljivo kolika je nastala deformacija lica slike i da je uistinu potreban cjelovit minuciozni zahvat.

- Odstranio sam potpuno voštanu masu s poledine originalne slike, cijelo platno je posebnom metodom odvošteno tako da bi se moglo ponovno dublirati, što je i učinjeno s novim postupkom s prirodnim materijalima koje nazivam "colle de pasta". Originalno platno s poledine slike podebljano je novim tako da slika dobije svoju čvrstinu i stabilnost prilikom postavljanja na novi blind okvir ko-

ji je izrađen od smreke. Sve naknadne preslike, kao i stare lakove s prljavštinom sam odstranio. Na sva mjesta gdje je bila oštećena postavljena je kredna preparacija, oštećenja retuširana raznim zemljanim pigmentima, bojama za restauraciju i vezivima, tako da se više ne vidi da je slika bila oštećena. Ponovno je lakirana posebnim smolastim lakom da bi njezin izvorni kolorit došao do izražaja, a ujedno se slika i dodatno zaštitila.

Prođu me trnci

Potom je splitski restaurator napravio podlogu od vodootporne ploče debljine dva milimetra, koju je prekrpio s plišanim kardinal crvene boje, tako da su se na sliku mogli vratiti i učvrstiti svi zavjetni darovi, kao i Gospina kruna iz 1716. godine kad ju je u Sinju okrunio splitski nadbiskup Stjepan Cupilli. Zlato je sve temeljito očistila i ispolirala časna sestra Jelena. Inače, zlatno prstenje i drugi zavjet-

ni darovi na sliku su većinom postavljeni 1748. kad je sliku i nakit te godine u srebrni okvir u Mlecima dao uokviriti fra Jerolim Filipović. Na okviru se ovom prilikom ništa posebno nije radilo osim što se malo osvježilo i, kaže Delić, u idućih barem pedeset godina na slici Gospe Sinjske neće trebati nikakav poseban tretman.

- Na kraju samo mogu ustvrditi da nema nikakve bojazni da bi se nešto sa slikom moglo dogoditi, recimo da tijekom procesije nešto slučajno otpadne, osim, ne daj Bože, nekog fizičkog nasilnog oštećenja. Restaurirao sam mnoga znamenita umjetnička djela, npr. Palmu Mladeg, ali osobito sam ponosan i sretan i prođu me trnci kad se sjetim kako sam "izliječio" svoju najljepšu i najdražu sliku Gospe Sinjske, kojoj su se milijuni vjernika obračali u molitvi, a ona i dandanas liječi sve naše rane - zaključuje splitski restaurator Josip Delić. ●